



R. P. Thomæ Tamburini Æ Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. IV. Tertia. Æqualitas in conferendo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

nam in foro externo conferenti pecuniam in usum malum, non dationem, immo eum puniri debere, jam scio; vide *Leges citatas*, ff. pro Socio.

3. Vt allata distinctionis aliud exemplum habeas, fac, duos, vel plures per Societatem coire, ut occidant, v. g. Petrum, spe, vel promissione acquirendi centum aureos ab eisdem Petri inimico. Hi profecto ante patratum scelus semper obligantur, iniquam hanc conspirationem deponere. At verò, si iniquitate persistente, facto ab omnibus imperu, collatoque sibi invicem auxilio, Petrum occidant cum equali periculo, ne ipsi potius occidantur, quam Petrus, & ne à Principe aequali morte puniantur, non erit æquum, ut unus tantum acquirat centum prædictos aureos, & nihil Socii participant de lucro.

4. Quod si conferas tuas pecunias cum aliquo, qui illis pecuniis usus exerceat, non est mirum, si tu nihil debeas participare de lucro, nam neque ille alius participare poterit, quia tunc totum lucrum est restituendum illi, à quibus acceptum contra Iustitiam est: at in exemplis prædictis, in quibus, post patratum scelus, pecunia, ex probabili sententia, retineri potest, ut *L. 7. in Dec. c. 5. §. 3.* & *n. 8.* docuimus, sanè militat nostra doctrina.

5. Ex qua sic breviter, distinguendo, concludere, nullam esse Societatem ante factam negotiationem inhonestam, quia est rescindenda; post factam autem, tunc solum esse nullam, & totum ejus lucrum restituendum ei, à quo receptum fuit, quando lucrum fuit contra Iustitiam commutativam receptum, non verò alias.

CAPVT IV.

Vt æqualitas servetur in conferendo.

Quæ est Conditio Tertia.

1. **P**rofectò non est æquum, ut tu, v. g. conferas centum, & alius, v. g. decem, addito pacto, ut æquale deinde lucrum reportetis. Quare, vel tunc æquales sunt in æstimabilitate partes, quas uterque conferat, vel certè lucrum, quod tu recipis, sit ad ratam ejus, quod contrulisti; ut in quinta Conditione dicemus.

2. Vt autem magis explicetur hæc conditio dictam æqualitatem requirens; queritur hic: An licitum sit, iniire Societatem ita, ut unus solum conferat pecuniam, alter verò solum operam, seu industriam, vel solum instrumenta, ut equum, navigium, molendinum; vel suam materiam, ut lapides, cementa, ligna, & similia ad susceptam negotiationem necessaria; & facile respondeatur, esse licitam, §. *De illa, Infit. de Societ. L. Si non fuerit, ff. de Socio*, quia opera, vel illa cetera æqualem possunt habere æstimabilitatem cum pecunia collata, æqualiterque ad lucrum intentum percipiendum.

3. Subinquiritur: An eum alter pecuniam, centum, v. g. aureos, alter operam contribuit, debeat, (ut servetur æqualitas collationum) comparari opera ad totam pecuniam, ad centum, v. g. aureos prædictos, an solum ad periculum, quo centum illi aurei possint in negotiatione deperdi? Quod periculum licet aliquando multum esse possit, aliquando tamen, valde erit exiguum, quando scilicet negotiatio suscepta, est valde secura, & tuta. Subinquiritur, inquam, an in casu periculi exigui, cui exponuntur centum prædicti aurei, quod periculum sit, v. g. ut tria, debeat alterius socii operæ æstimabilitas esse, ut centum, an verò, ut tria duntaxat.

4. Respondet Sotus, lib. 6. de Iust. q. Carr. 1. debere operam comparari ad periculum; Unde in exemplo allato, debere operæ æstimabilitatem esse, ut tria. Ratio est, inquit, quia ipsa pecunia ex se est sterilis, opera verò est fructifera, paritque lucrum: ergo, si opera comparari deberet cum pecunia, sequeretur, quod, qui confert operam in contractu Societatis, ubi intenditur partus, ut ita di-

cam, lucri, totum conferret, & qui pecuniam conferret nihil: probatur consequentia, quia cum pariter ad fructum lucri, sed totum conferret, qui confert operam, quæ sola fructum parit; Si igitur æquitas in hoc Societatis contractu velimus, ut certe vellemus, tanta vel æstimabilitas operæ unus socii, quantum periculum pecuniæ alterius, & non quanta est pecunia. Hic mihi videtur esse discutius clare expolitus Sotus in citato.

5. Nihilominus merito Navarrus in *summa*, cap. 1. num. 25. 1. asserit, hoc esse novum inventum Soti, Cui Navarro sententiæ Lessius, lib. 2. cap. 25. n. 14. & Valerius tam. 3. in 2. 2. d. 5. q. 24. p. 1. debet enim haberi comparatio ad pecuniam, nec solum ad periculum, cui exponitur pecunia. Ratio est duplex: A priori, quia quilibet propter lucrum reportare ex se suæ ergo ex pecunia sua etiam in securissima negotiatione, & præcendendo à periculo, erit enim ex se pecunia sit sterilis, est tamen, ut habet negotiatio, multum ferax: cum ergo socius conferat pecunias, quæ sunt præcipuæ radices lucri (nam opera sine illis inanitas) non est defraudandus suo contigendi lucro: A posteriori, quia id esset contra præceptum omnium Mercatorum immò Fidelium, etiam mercatorum conscientiarum; quando enim confert Socius mille aureos pro negotiatione certa, & sine periculo, adhuc accipit lucrum correspondens mille aureis, seu, ut explicamus infra, c. sequenti, §. 1. n. 3. usui mille aureorum.

6. Ad argumentum Soti jam est responsum, negandum enim est eum, qui confert pecuniam sine periculo nihil conferre; confert enim ipsam pecuniam, quæ dixi lucri, non ex se sola, sed, ut conjuncta cum negotiatione.

7. Non nego interim, aliquando operam aliquam plus valere, quam pecuniam, si hæc sit parva, illa verò industria contineat; immò non raro valere multo plus poterit opera, quia hæc propinquius, & efficacius facit ad pariendum lucrum, cum pecunia solum in materia; sed nihilominus aio, plus aliquando valere potest pecuniam, quando videlicet hæc est magna summa, opera verò exigua: quæ omnia sunt à prudenti viro expendenda, ut ex his decernatur, quæ rata lucri donis sit Sociis.

8. Denique ad praxim hujus æqualitatis servandam recuratur ad Consilium Caietani d. 2. q. 78. art. 2. quod refertur à Rodriguez, p. 1. *summ. cap. 4. 1. num. 1.* cuiusmodi ut conveniantur Mercatores (Addo ego Mercatores qui negotiationis, super qua iniit Societas) nam hi, ut per experti, consideratis omnibus, æstimabunt pretium pecuniæ, & operæ, vel industriæ, quanti valeant in illa negotiatione, & quæ rata deinde lucri singulis sit distribuenda.

CAPVT V.

Vt Pecunia collata stet periculo Domini.

Quæ est Conditio Quarta.

1. **C**onditio hæc quarta duo involvit. Primum, qui confert pecuniam, debere, Societate completa, totam pecuniam sibi resumere, diviso, pro tunc, lucro acquisito, diviso, inquam, inter ipsum, & socium, seu socios, qui operam contulerunt. Secundò, si socii pecunia pereat, totam perire ei, qui illam contulit, præcendendo ab aliquo iusto pacto, de quo mox §. 3. hæc enim duo dicit illud, stet periculo Domini, de quibus duobus separatim jam subdo.